

**PROTOKÓŁ Z INAUGURACYJNEGO POSIEDZENIA
POLSKO-LITEWSKIEJ KOMISJI
DS. PROBLEMÓW MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH
RADY MIĘDZYRZĄDOWEJ**

W dniu 20 marca 1998 roku w Warszawie odbyło się pierwsze posiedzenie Polsko-Litewskiej Komisji ds. Problemów Mniejszości Narodowych, powołanej przez Radę ds. Współpracy między Rządami Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Litewskiej 14 września 1997 r.

Obradom przewodniczyli: Pan **Radosław Sikorski** - Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych RP i Pan **Remigius Motuzas** - Dyrektor Departamentu Problemów Regionalnych i Mniejszości Narodowych RL.

W posiedzeniu Komisji uczestniczyli:

Ze strony polskiej:

Pan **Wilibald Winkler** - Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej,
Pan **Piotr Stachańczyk** - Dyrektor Departamentu Konsularnego i Wychodźstwa Ministerstwa Spraw Zagranicznych,

Pan **Andrzej Kamiński** - Wicedyrektor Departamentu Spraw Obywatelskich Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji,

Pan **Dobiesław Rzemieniewski** - Naczelnik Wydziału ds. Polonii, Wychodźstwa i Polaków za Granicą w Departamencie Konsularnym i Wychodźstwa Ministerstwa Spraw Zagranicznych,

Pan **Marek Zieliński** - Naczelnik Wydziału w Departamencie Spraw Międzynarodowych Kancelarii Prezesa Rady Ministrów,

Pan **Tadeusz Gąsiorowski** - Naczelnik Wydziału Spraw Społecznych w Departamencie Spraw Obywatelskich Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji,

Pani **Krystyna Maszewska** - Główny Specjalista w Departamencie Integracji Europejskiej i Współpracy z Zagranicą Ministerstwa Edukacji Narodowej,

Pani **Krystyna Lachowicz** - Główny Specjalista w Departamencie Spraw Międzynarodowych Kancelarii Prezesa Rady Ministrów,

Pani **Iwona Grodzka** - specjalista w Departamencie Kultury Mniejszości Narodowych Ministerstwa Kultury i Sztuki,

Pan **Witold Spirydowicz** - Asystent Pana Ministra Radosława Sikorskiego,

Pan **Paweł Czerwiński** - starszy ekspert w Wydziale Europy Północnej w Departamencie Europy-Zachód Ministerstwa Spraw Zagranicznych,

Pani **Beata Żuk** - ekspert w Wydziale ds. Polonii, Wychodźstwa i Polaków za Granicą w Departamencie Konsularnym i Wychodźstwa Ministerstwa Spraw Zagranicznych,

Pan **Mieczysław Jackiewicz** - kandydat na Konula Generalnego RP w Wilnie

ze strony litewskiej:

Pan Vincentas Lamanauskas - Wiceminister Oświaty i Nauki,

Pani Daiguole Mikulienė - Zastępca Przewodniczącego Komisji Języka Państwowego przy Sejmie,

Pan Arturas Žurauskas - Zastępca Dyrektora Departamentu Konsularnego w Ministerstwie Spraw Zagranicznych,

Pan Stanisław Widtman - Zastępca Dyrektora Departamentu Problemów Regionalnych i Mniejszości Narodowych,

Pan Petras Vaitekūnas - Naczelnik Wydziału ds. Krajów Europy Środkowej w Departamencie Politycznym Ministerstwa Spraw Zagranicznych,

Pani Giedrė Kabasinskiene - Kierownik Wydziału ds. Europy w Ministerstwie Kultury,

Pan Adolfas Norkūnas - Zastępca Kierownika Wydziału ds. Samorządowych w Ministerstwie Reform Zarządzania i Samorządów

Pani Irena Valainyte - Konsul Generalny RL w Warszawie

Pan Evaldas Ignatavicius - Radca Ambasady RL w Warszawie

W trakcie posiedzenia omówiono następujące problemy:

I. Oświata

Strony postanowiły:

- a. Zintensyfikować prace *Dwustronnej Polsko-Litewskiej Komisji do Badania Problemów Nauczania Historii*. Obie Strony widzą potrzebę przygotowania przez środowiska naukowe obu krajów wspólnego polsko-litewskiego podręcznika historii.
- b. Zintensyfikować prace nad umową o wzajemnym uznawaniu dyplomów, stopni i tytułów naukowych.
- c. Przyspieszyć prace nad nowym programem współpracy do *Porozumienia między Ministerstwem Edukacji Narodowej RP a Ministerstwem Kultury i Oświaty RL w dziedzinie oświaty i szkolnictwa wyższego*.
- d. Przeanalizować stan realizacji dotychczas obowiązującego *Programu współpracy Ministerstwa Edukacji Narodowej RP z Ministerstwem Oświaty i Nauki RL*, szczególnie w punktach mówiących o wymianie studentów.

1. Oświata polska na Litwie

Strony postanowiły:

- a. Władze litewskie nie dopuszczają do uszczuplenia zakresu języka polskiego jako wykładowego w szkołach polskich na Litwie.
- b. Władze litewskie będą traktować równorzędnie szkoły polsko- i litewskojęzyczne na terenach zamieszkałych przez mniejszość polską na Litwie.
- c. Władze litewskie zwrócą większą uwagę na potrzeby podręcznikowe szkolnictwa polskiego na Litwie

2. Oświata litewska w Polsce

Strony postanowiły:

- a. Przy szczegółowym opracowywaniu założeń reformy oświaty w Polsce władze polskie przygotowują, we współpracy ze środowiskami mniejszości narodowych, koncepcję nauczania dla szkół mniejszości narodowych, uwzględniającą program i plan nauczania.
- b. Władze polskie dołożą należytych starań aby zapewnić mniejszości litewskiej warunki realizacji prawa do nauki w języku ojczystym.
- c. Władze polskie zwrócą większą uwagę na potrzeby podręcznikowe szkolnictwa litewskiego w Polsce.

II. Ochrona praw mniejszości narodowych

3. Ochrona praw mniejszości narodowych w ustawodawstwie polskim

Strona litewska zgłosiła postulat dotyczący potrzeby przyjęcia przez Polskę odrębnej ustawy o mniejszościach narodowych.

4. Ochrona praw mniejszości narodowych w ustawodawstwie litewskim

Strona polska przypomniała, że w procesie modyfikacji prawodawstwa litewskiego powinna obowiązywać zasada niepogarszania sytuacji mniejszości.

III. Możliwości posługiwania się językiem mniejszości w życiu publicznym

5. Możliwości posługiwania się przez mniejszość polską językiem ojczystym przed urzędami litewskimi oraz przy sporządzaniu tablic informacyjnych i napisów

Strona polska wyraziła głębokie zaniepokojenie możliwością ograniczenia prawa do używania języka mniejszości polskiej w życiu publicznym przez przygotowywaną nowelizację Ustawy o mniejszościach narodowych. Strona polska wyraziła zainteresowanie takim rozwiązaniem, które nie umniejszałoby praw mniejszości polskiej wynikających z dotychczasowych rozwiązań prawnych, a także obowiązujących umów dwustronnych i porozumień wielostronnych.

6. Możliwości posługiwania się przez mniejszość litewską językiem ojczystym przed urzędami polskimi oraz przy sporządzaniu tablic informacyjnych i napisów

Strona litewska wyraziła nadzieję na szybkie przyjęcie przez Polskę ustawy o języku państwowym, potwierdzającej prawo do używania języka mniejszości w życiu publicznym.

IV. 7. Umowa o pisowni imion i nazwisk osób należących do mniejszości polskiej na Litwie i litewskiej w Polsce

Strony uzgodniły:

Ambasada RL w Warszawie powiadomi MSZ o terminie IV tury negocjacji nad umową. Negocjacje odbędą się w możliwie bliskim terminie.

V. Reforma administracyjna a sytuacja mniejszości narodowych

8. Reforma administracyjna na Litwie

Strona polska wyraziła obawę, czy w wyniku reformy i nowego podziału administracyjnego nie zostanie ograniczony udział mniejszości polskiej w życiu publicznym, m.in. na skutek zmniejszenia kompetencji władz samorządowych, szczególnie w sprawach szkolnictwa.

9. Reforma administracyjna w Polsce

Strona litewska zaapelowała, aby przyszły powiat sejneński objął cały teren zwartego zamieszkiwania ludności litewskiej (tzn. przede wszystkim gminy Puńsk, Sejny i Szypliszki).

VI. 10. Zwrot ziemi w rejonach zwarcie zamieszkanym przez mniejszość polską.

Strony uzgodniły:

Władze litewskie zintensyfikują tempo repriwatyzacji ziemi na Wileńszczyźnie, tak aby nadrobić zaległości w stosunku do pozostałych terenów Litwy.

VII. Działalność kulturalna i środki masowego przekazu

Strony uzgodniły:

Należy dążyć do szybkiego podpisania Umowy między Rządem RP a Rządem RL o współpracy w dziedzinie kultury, oświaty i nauki.

11. Pomoc państwa litewskiego dla polskojęzycznych środków masowego przekazu

Władze litewskie postarają się znaleźć możliwość dodatkowego wsparcia dla „Kuriera Wileńskiego”, jako jedyne go dziennika w języku polskim na Litwie.

12. Pomoc państwa polskiego w budowie Domu Kultury Litewskiej w Puńsku.

Polska nadal wspierać będzie z budżetu centralnego budowę Domu Kultury Litewskiej w Puńsku.

**LENKIJOS – LIETUVOS
TARPVYRIAUSYBINĖS TARYBOS
TAUTINIŲ MAŽUMŲ KOMISIJOS
PIRMOJO POSĖDŽIO
PROTOKOLAS**

1998 metų, kovo 28 dieną Varšuvoje įvyko pirmas Lenkijos – Lietuvos Tautinių Mažumų Komisijos posėdis, kurį įsteigė Lenkijos Respublikos ir Lietuvos Respublikos Vyriausybių Bendradarbiavimo Taryba 1997 metų rugsėjo 14 dieną.

Posėdžiui vadovavo: Ponas **Radosław Sikorski** – Lenkijos Respublikos Užsienio Reikalų Ministerijos Valstybės Pasekretorius ir Ponas **Remigijus Motuzas** – Lietuvos Respublikos Regioninių Problemų ir Tautinių Mažumų Departamento Direktorius.

Komisijos posėdyje dalyvavo:

Iš Lenkijos pusės:

Ponas **Wilibald Winkler** - Nacionalinio Švietimo Ministerijos Valstybės Pasekretorius,

Ponas **Piotr Stachańczyk** - Užsienio Reikalų Ministerijos Konsulų ir Išeivijos Departamento Direktorius,

Ponas **Andrzej Kamiński** – Vidaus Reikalų ir Administracijos Ministerijos Piliečių Reikalų Departamento Direktorius,

Ponas **Dobiesław Rzemieniewski** - Užsienio Reikalų Ministerijos Konsulų ir Išeivijos Departamento Polonijos, Išeivijos ir Lenkų Užsienyje Skyriaus Viršininkas,

Ponas **Marek Zieliński** – Ministrų Tarybos Pirmininko Kanceliarijos Tarptautinių Reikalų Departamento Skyriaus Viršininkas,

Ponas **Tadeusz Gąsiorowski** - Vidaus Reikalų ir Administracijos Ministerijos Pilietinių Reikalų Departamento Visuomeninių Reikalų Skyriaus Viršininkas,

Ponia **Krystyna Maszewska** – Nacionalinio Švietimo Ministerijos Integracijos su Europa ir Bendradarbiavimo su Užsieniu Departamento Skyriaus Vyriausioji Specialistė,

Ponia **Krystyna Lachowicz** - Ministrų Tarybos Pirmininko Kanceliarijos Tarptautinių Reikalų Departamento Vyriausioji Specialistė,

Ponia **Iwona Grodzka** – Kultūros ir Meno Ministerijos Tautinių Mažumų Kultūros Departamento Specialistė,

Ponas **Witold Spirydowicz** – Pono Ministro Radosław Sikorski Asistentas,

Ponas **Paweł Czerwiński** - Užsienio Reikalų Ministerijos Vakarų Europos Departamento Šiaurės Europos Skyriaus Vyresnysis Ekspertas,

Ponia **Beata Żuk** - Užsienio Reikalų Ministerijos Konsulų ir Išeivijos Departamento Polonijos, Išeivijos ir Lenkų Užsienyje Skyriaus Ekspertė,

Ponas **Mieczysław Jackiewicz** – Kandidatas į Lenkijos Respublikos Generalinio Konsulo Vilniuje postą

2. Lietuviško švietimo padėtis Lenkijoje

Šalys nusprendė:

- Smulkmeniškai ruošiant švietimo reformos Lenkijoje pagrindus Lenkijos valdžia bendradarbiaujant kartu su tautinėmis mažumomis paruoš tautinių mažumų mokyklų mokymo koncepciją, kurioje bus atsižvelgta į mokymo programą ir planą.
- Lenkijos valdžia Atatinkamai pasistengs užtikrinti Lietuvių tautinei mažumai sąlygas mokytis gimtąja kalba.
- Lenkijos valdžia atkreips didesnę dėmesį į vadovėlių pareikalavimą lietuviškose mokyklose Lenkijoje.

II. Tautinių mažumų teisių apsaugojimas

3. Tautinių mažumų teisių apsaugojimas Lenkijos teisėtvarke

Lietuvos pusė iškėlė reikalavimą susijusį su būtinumu priimti Lenkijai atskirą tautinių mažumų įstatymą.

4. Tautinių mažumų teisių apsaugojimas Lietuvos teisėtvarke

Lenkijos pusė priminė, jog Lietuvos teisėtvarkos modifikavimo procese turėtų galioti tautinių mažumų padėties nepabloginimo principas.

III. Galimybės naudoti mažumos kalbą viešajame gyvenime

5. Lenkų tautinės mažumos galimybės naudoti gimtąją kalbą lietuviškose įstaigose bei paruošiant informacines lentas bei užrašus.

Lenkija pareiškė didelį nerimą teisių apribojimo galimybe naudoti Lenkų tautinės mažumos kalbą viešajame gyvenime pagal ruošiamą tautinių įstatymo atnaujinimą. Lenkija pareiškė susidomėjimą tokiu sprendimu, kuris nesumažintų Lenkijos tautinės mažumos teisių įsigytų pagal ligšiuolaikinius teisinius sprendimus, o taip pat pagal galiojančias dvišales sutartis ir daugiašalius susitarimus.

6. Lietuvių tautinės mažumos galimybės naudoti gimtąją kalbą lenkiškose įstaigose bei paruošiant informacines lentas bei užrašus

Lietuvos pusė pareiškė viltį, jog Lenkija greitai priims valstybinės kalbos įstatymą, kuriame bus patvirtinta teisė naudoti tautinės mažumos kalbą viešajame gyvenime.

IV.7. Sutartis dėl asmenų priklausiančių Lenkų tautinei mažumai Lietuvoje ir Lietuvių tautinei mažumai Lenkijoje vardų ir pavardžių rašybos

Šalys susitarė:

Lietuvos Respublikos Ambasada Varšuvoje praneš Užsienio Reikalų Ministerijai apie IV turo pasitarimų dėl sutarties terminą. Pasitarimai įvyks kiek įmanoma artimiausiu laiku.

V. Administracinė reforma, o tautinių mažumų padėtis

8. Administracinė reforma Lietuvoje

Lenkijos pusė pareiškė abejones ar po reformos įvedimo ir naujo administracinio padalijimo netaps apribotas Lenkų tautinės mažumos dalyvavimas viešajame gyvenime, tarp kitko dėl to, jog bus sumažinta svivaldybių valdžios kompetencija ypatingai mokyklų srityje.

9. Administracinė reforma Lenkijoje

Lietuvos pusė apeliavo, kad būsima Seinų apskritis apimtų visą Lietuvius tautos kompaktiško apsigyvenimo teritoriją (t.y. visų pirma Punske, Seinų ir Šipliškių valsčius).

VI. 10. Žemės sugrąžinimas rajonuose, kuriuose kompaktiškai apsigyvenusi Lenkų tautinė mažuma.

Šalys susitarė:

Lietuvos valdžia suintensyvins žemės sugrąžinimo tempą Vilniaus krašte taip, kad atidirbti uždelsimus palyginus su kitomis Lietuvos teritorijomis.

VII. Veikla kultūros srityje ir masinės informacijos priemonės

Šalys susitarė:

Reikia siekti greito Sutarties pasirašymo tarp Lenkijos Vyriausybės ir Lietuvos Vyriausybės dėl bendradarbiavimo kultūros, švietimo ir mokslo srityse.

11. Lietuvos valstybės pagalba masinės informacijos priemonėms naudojančioms lenkų kalbą

Lietuvos valdžia pasistengs surasti galimybių suteikti papildomą paramą dienraščiui „Kurier Wileński“, kaip vieninteliui dienraščiui leidžiamam lenkų kalba Lietuvoje.

12. Lenkijos valstybės pagalba statant Lietuvius Kultūros Namus Punske.

Lenkija ir toliau remis iš centrinio biudžeto lėšų Lietuvius Kultūros Namų Statybą Punske.

13. Masinės informacijos priemonių prieinamumas Lietuvius tautinei mažumai Lenkijoje.

Lietuvos pusė pareiškė suinteresuotumą laidų Lietuvių kalba nuotolio padidiniu į tuos Lenkijos regionus, kuriuose yra nedidelių Lietuvių tautinės mažumos grupių (pvz. vakarinė Lenkijos dalis).

14. Vyskūpo Antano Baranausko paminklas Seinuose

Abi šalys pareiškė suinteresuotumą kuogreičiausiai surasti vietą Seinuose Vyskūpo Antano Baranausko paminklui pastatyti.

VIII.15 Tolimesnės Komisijos darbotvarkės nustatymas

Abi šalys sutarė:

1. Sekantis Komisijos susitikimas įvyks II šių metų ketvirtyje Vilniuje.
2. Sekančių posėdžių metu, aptariant pasirinktas problemas, dalyvaus Lenkų tautinės mažumos atstovai Lietuvoje ir Lietuvių tautinės mažumos atstovai Lenkijoje. Komisijos susitikimuose Vilniuje dalyvaus Lenkų tautinės mažumos atstovai Lietuvoje, susitikimuose Varšuvoje – Lietuvių tautinės mažumos atstovai Lenkijoje. Tautinių mažumų delegacijų sudėtį nustatys vietinės valdžios kompetentingos instancijos (Lenkijos URM Konsulatų ir Išeivijos Departamentas ir Lietuvos Regioninių Problemų ir Tautinių Mažumų Departamentas) bendradarbiaudamos su konsulinėmis atstovybėmis.
3. Pasitarimų tvarką kiekvieną kartą pasiūlys susitikimų šeimininkai.

Lietuvos Respublikos Delegacijos
Pirmininkas

Remigius Motuzas

Regioninių Problemų ir
Tautinių Mažumų Departamento
Direktorius

Lenkijos Respublikos Delegacijos
Pirmininkas

Ładosław Sikorski

Užsienio Reikalų Ministerijos
Valstybės Pasekretorius